

НАПРЯМ 9. ОСНОВИ ЮРИДИЧНОЇ КЛІНІЧНОЇ ПРАКТИКИ. БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА В УКРАЇНІ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-582-5-70>

ПРОФЕСІЙНА ПРАВНИЧА ДОПОМОГА АДВОКАТА У МИТНІЙ СФЕРІ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

Єфіменко Віктор Дмитрович

*аспірант кафедри приватного та публічного права
Київського національного університету технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Сучасне правове регулювання інституту правничої допомоги у справах про адміністративні правопорушення залишається недостатньо визначеним, що особливо помітно у митній сфері. Складність митного законодавства, необхідність тлумачення правил ІНКОТЕРМС та процедур визначення митної вартості (статті 57–58 Митного кодексу України) висувають підвищені вимоги до осіб, які надають правову підтримку [1, ст. 57–58].

Ключовою є проблема суб'єктного складу осіб, уповноважених надавати професійну правничу допомогу. У науковій літературі існують дві позиції. Прихильники ліберального підходу вважають, що така допомога може надаватися будь-яким фахівцем із юридичною освітою або досвідом, проте постає питання про підтвердження компетентності таких осіб у стислих процесуальних строках. Також допускається надання допомоги не лише адвокатами, а й іншими правниками, якщо закон прямо не передбачає інакше, хоча одночасно визначає право на допомогу як гарантію саме адвокатської участі.

Більш обґрунтованою є позиція, за якою професійна правнича допомога має здійснюватися лише особами, які систематично виконують таку діяльність і підпорядковуються корпоративним стандартам [2, с. 134]. Надання юридичних послуг особами без професійного контролю суперечить принципам правової держави [3]. Це узгоджується з міжнародними актами – Резолюцією (78) 8 Комітету міністрів Ради Європи, яка визначає, що правова допомога надається лише адвокатами, допущеними до практики відповідно до національного законодавства [4], а також Основними положеннями ООН про роль адвокатів.

Водночас частина перша статті 271 КУпАП передбачає можливість участі у справі як адвоката, так і «іншого фахівця у галузі права» [5]. Відсутність законодавчого визначення цього поняття, механізмів контролю й відповідальності не гарантує належного рівня захисту, що суперечить обов'язку держави забезпечити ефективний правовий захист [6].

Отримувачами правничої допомоги згідно зі статтями 268–270 КУпАП є:

- особа, щодо якої ведеться провадження;
- потерпілий [5].

Дискусійним є питання про розширення кола таких осіб. Пропозиція надати право на допомогу органам влади є необґрунтованою, натомість право свідків на правову підтримку доцільне, оскільки чинне законодавство його не передбачає. Це суперечить міжнародним стандартам і створює ризики порушення права на захист, особливо коли свідка згодом визнають порушником.

Література:

1. Митний кодекс України : Закон України № 4495-VI від 13 березня 2012 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45, № 46–47, № 48. Ст. 552. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. http://lsej.org.ua/6_2023/28.pdf
3. Скасування адвокатської монополії позбавить більшість громадян професійного захисту – Валентин Гвоздій. URL: <https://unba.org.ua/news/5084-skasuvannya-advokats-koi-monopolii-pozbavit-bil-shist-gromadyan-profesijnogo-zahistu--valentin-gvozdij.html>
4. Резолюція (78) 8 Комітету Міністрів щодо юридичної допомоги та консультацій від 02.03.1978 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/Rez_78_8_1978_03_02.pdf
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073. *Відомості Верховної Ради України*. 1984, додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10#Text>
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) : рішення Конституційного суду України від 16 листопада 2000 року Справа № 1-17/2000. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00/paran54#54>
7. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>